

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.

Pe un jum. . 12 "

Pe o lună . 2 "

Anul de Duminică

Pe un an . 4 Cor.

Pentru România și

Țările . 10 Cor.

Anul de zi pentru Ro-

mânia și străinătate pe

un 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák-Ferencz utca 20.
INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ție.
Mulțumite publice și Loc de-
schis costă fiecare șir 20 fil.
Manuscrise nu se în-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Politica imperială.

Ca una din particularitățile caracteristice ale politicii ungurești rămâne faptul, că Suveranul este pus în pozițiunea cu totul excepțională de a avea un program politic al său propriu, care nu mai diferă de al guvernelor, ci este deadreptul opus acestuia. Urmărind istoria evenimentelor petrecute în cei din urmă patruzeci de ani, se va putea constata aceasta într-o formă neîndoioasă; și în anii din urmă asistăm la o luptă politică deschisă între Coroană și guverne, în care fiecare parte își dezvoltă și își pune în acțiune forțele sale. Situațiunea aceasta își găsește explicațiunea în nesinceritatea politicii ungurești pe de o parte, și în greșelile politicii imperiale de altă parte. Transacțiunea dela 1867, încheiată între Împărat și capii partidelor ungurești, a fost din punctul de vedere al politicii imperiale o greșală în fond și în formă. Dacă această politică ține la unitatea monarhiei și la unitatea armatei mai presus de toate, ea nu putea să deschidă porțile diviziunii lor, precum s'a deschis în realitate prin dualism; și dacă totuși au fost deschise aceste porți în gândul și cu intențiunea ca ele să rămână numai crepate până la un punct așa că nici unitatea monarhiei, nici unitatea armatei să nu fie atinse, trebuiau luate dela început garanții suficiente, pentruca să nu se poată întâmpla ceiace s'a întâmplat, adică ca porțile crepate să fie prin presiunea de jos forțate și deschise larg.

Principele Bismarck a judecat pe fostul ministru saxon Beust ca pe un ignorant. Opera sa dualistică în monarhia noastră nu este menită a îndrepta în favorul său aceasta judecată aspră, și serviciile, pe care le-a adus acest bărbat de stat important, politicii imperiale, rămân foarte îndoielnice.

Nesinceritatea politicii ungurești este pe față. Dela cumpănitul Deak, am trecut la șovinistul Coloman Tisza, și am ajuns la independistul Kossuth. Unitatea monarhiei și a armatei este astăzi deadreptul primejduită și politica imperială, care până aci a îngăduit ca porțile diviziunii imperiului să fie tot câte nițel-nițel mai deschise, caută acum după remedii de a opri spargerea porților. Ea crede a fi găsit acest remediu în votul universal. Este o ironie a sorții când politica imperială, conservatoare în adevăratul înțeles al cuvântului, este silită să impună partidelor liberale și radicale o măsură liberală de guvernământ! Conte Ștefan Tisza, capul partidului »liberal«, a avut curajul să fie sincer și să se pronunțe firește în contra votului universal. Conte Andrassy, un fruntaș tot »liberal«, vede și el primejdia națională în votul universal, impus de politica imperială, dar se gândește că: est modus in rebus, și că hotărăște a-l pregăti chiar el, adversarul lui.

În jurul lui Andrassy se grupează toate partidele politice, care încheie cu Coroana un contract formal pe hârtie (iarși o particularitate foarte caracteristică a politicii ungurești!), prin care se angajează față cu Împăratul a da Ungariei votul universal în

o măsură și o largime anume precisată. Trei ani și jumătate au trecut de atunci și guvernul de tranziție, care n'avea altceva de îndeplinit decât anume introducerea votului universal în virtutea contractului scris, demisionează fără ca să fi încercat măcar a se descărca de această sarcină. Dar gloria guvernului demisionat nu se restrânge numai la aceasta simplă tragere pe sfoară, ci el a contribuit și contribuie la crearea unei situațiuni politice, în care politica imperială să nu-și poată realiza cu ajutorul partidelor ungurești scopul introducerii votului universal. Figurile de șac sunt astfel distribuite încât oricare partid ar fi chemat la guvern, va trebui să socotească cu o puternică opozițiune, care ar împiedeca lucrarea. Partidul kossuthist, ca mai numeros în parlament, a fost divizat în două și față cu flexibilul și șovăitorul Kossuth stă țapănel și stăruitorul Justh: vrea Kossuth, nu vrea Justh, vrea Justh nu vrea Kossuth!

Din această strâmtorire, în care se găsește politica imperială, se explică în de-ajuns criza îndelungată în care ne găsim. Votul universal, remediu prin care s'ar face o corectură a greșelilor politice dualiste, este acum și el primejduit. Politica imperială caută toate cărările și cărărușele, care duc spre realizarea reformei electorale, și astăzi se taie de partidele politice unul, mâne altul din aceste drumuri pentru a fi deschise altele nouă, care în urmă se dovedesc și ele nepracticabile. Independența vamală, banca națională, armata și alte asemenea titluri de luptă sunt numai decora-

POIȚA ZIARULUI »TRIBUNA«.

Banii.

Guy de Maupassant, într-una din nuvelele sale de un realism crud, în care pune supt ochii cititorului fragmente din viață, exemple de dureroasă realitate, pune pe eroul unei astfel de nuvele să povestească istoria unei femei care, putând să-și aleagă un amant după voie, și-a ales — nu se știe din cauza cărui sentiment de depravație — în loc de un tânăr frumos care era în cercul cunoștințelor sale, pe un bătrân urât și cam ramolit și persoana care povestește aceste fapte — și care era tocmai bărbatul femeiei — isprăvește cu această frază:

— Iată ce este femeia!

O exclamație la fel cu aceasta, dar cu o altă semnificație, am putea să facem noi, la sfârșitul unei știri ce ne vine din America de nord.

Știrea aceasta ar putea să ne demonstreze că în America chiar și cerșetorii sunt milionari; însă cum acest caz nu este nou nici în Europa, trebuie să-l privim ca pe unul din multele fenomene de degenerescență, de cari lumea este mai mult sau mai puțin plină.

Iată de ce este vorba.

Intr-una din cele mai depărtate cetăți din Pennsylvania, la Pittsburg, — orașul negru ce pare un enorm atelier plin de cărbuni, de fum, de fier, de cuptoare imense cu gurile căscate și incandescente, orașul care tremură ziua și noaptea de eterna muncă ce dă locomotive și vagoane tu-

turor căilor ferate din lume — trăia un cerșetor de optzeci de ani, un oarecare Peter Lebauch care era destul de cunoscut în tot orașul.

Săptămăna trecută, Peter, atins de un acces de nebunie furioasă, se închise în odăița sa — o chilie mizerabilă din vârful unei case și mai mizerabilă dintr-o mahala — și începu să amenințe cu moartea pe oricine ar îndrăzni să se apropie de el.

Au trebuit să intervie patru *policemens* și pompierii și după două ceasuri de muncă au izbutit să reducă pe nebun în stare de a nu mai face nici un rău și să-l conducă la balamuc, de unde nu va mai ieși decât mort.

După perchiiziția ce s'a făcut în chilie, s'a găsit o adevărată avere, răspândită peste tot: ascunsă în mobile, în oale vechi, în fundul unei sobe, etc.

Supt hârtia de pe pereți, și după un tablou s'a găsit bancnote în valoare de mai multe mii de lei.

În total, comoara cerșetorului se urcă la suma de aproape un milion de franci, și ca să se transporte la poliție toată averea aceea a fost nevoie de un car.

Ce o să se facă toți banii aceia? Se vor face opere de binefacere? Se vor întoarce, pe căi indirecte, în buzunarele celor ce au miluit (!?) pe acel Harpagon american? Vor fi închiși în casele statului?

Nu știu, — dar un lucru știu, că de acum înainte, acei bani nu vor mai forma bucuria proprietarului lor.

Îți poți închipui, cetitorule, traiul aceluia cerșetor milionar, care timp de optzeci de ani s'a con-

damnat el însuși la o viață mizerabilă, cu singurul scop de a strânge bani de aur în fundul oalelor vechi și bilete de bancă după icoane și tablouri?

Și-ți poți închipui grija ce avea mereu și care-l chinuia în timpul zilei, când nu era în casă și în timpul nopții, când se gândea că vre-un hoț ar fi putut să descopere comoara sa și să i-o jefuiască?

Ei bine, în fața acestui cerșetor milionar, înbunit din pricina comoarei sale, putem exclama și noi:

— Iată ce sunt banii!

Și oare banul, nu este un lucru destul de infam, destul de murdar, pentru toate grijile, pentru toate relele ce aduce, și nu este banul motivul pentru care, deseori, ființe omenești alunecă și cad în mocirlă?

Uitați-vă pe ghișeul unei bănci la pachetele de hârtii de o mie și la grămezile de monete de aur; priviți apoi în jurul vostru, uitați-vă la automobilele ce trec puțând; la palatele moderne în cari sunt închise lucruri scumpe de artă; la femeile cari trec frumoase ca o părere de vis înfășurate în blăni scumpe sau în dantele de preț; examinați-vă buzunarele voastre și spuneți-mi dacă acele bilete de o mie sau grămezile de aur nu constituiesc pârghia care pune în mișcare lumea.

Alphonse Karr, într-unul din romanele sale, ne a descris într-o formă brillantă o adunare de monete, în care fiecare grup de monete, vorbește pe socoteala sa proprie și conform valorii sale.

țiuni, căci în fond bătălia se desfășură în jurul votului universal, cerut de Împărat și refuzat în realitate de partidele politice. Politica imperială a rezervat deslegarea tuturor chestiunilor de drept public noului parlament, constituit pe temeiul votului universal; prin urmare sunt excluse astăzi în mod principiar ori ce fel de negocieri s'au concesiuni în această direcție. În Viena astăzi nu se pune altă întrebare decât cea din Pesta decât una singură, simplă și lămurită: care din partide se angajează la reforma electorală pe temeiul votului universal și în largimea precisată de mai înainte?

Răspunsul ce vine este: toate ne angajăm împreună și fiecare îndeosebi, dar — mai este un foarte important »dar« — opozițiunea ar fi prea număroasă și prea puternică când noi cei chemați la guvern n'am primi totodată și o zestre de concesiuni, care ar reduce opozițiunea. Politica imperială tinde prin reforma electorală tocmai la situațiunea de a nu mai fi silită a da o asemenea zestre, prin urmare răspunsul afirmativ și totodată condiționat al partidelor este identic cu un răspuns negativ: nici unul din partide nu voiește votul universal, care să împiedice concesiunile naționale, ci voiesc concesiunile naționale și dacă au pe aceste, primesc și votul universal în urmă.

Politica imperială este astăzi pusă pe punctul de a lua o hotărâre definitivă cu privire la căile ce are să le urmeze în viitor. Din această cauză criza ungară se prezintă în formele cele mai grele posibile. Dacă partidele politice actuale raportează o victorie, adică, dacă pot zădărnici reforma electorală și obțin concesiuni politice în direcțiunea independenței economice sau politice a statului, politica imperială și-a sfârșit rolul ei în Ungaria. Transacțiunea dela 1867 nu mai poate rămâne în picioare și Ungaria trebuie să devină un stat cu toate atribuțiunile de independență, așa precum îl vor ungurii.

O politică, care dă tot cu frământări și

sbuciumări în picături ceace nu vrea să dea, este fără îndoială mai rea decât politica prevăzătoare care-dă odată tot ce trebuie să dea. Nu se mai poate susține unitatea monarhiei și a armatei în înțelesul politicii imperiale, să se divizeze și armată și monarhie și politica regală viitoare va fi una cu a statului și a partidelor. Cer interesele mari ale imperiului și ale dinastiei ca politica imperială să rămână în acest conflict biruitoare, trebuie să accepte și țara întreagă principiile conducătoare ale acestei politici și toți câți se opun acestei necesități indispensabile trebuie să dați la o parte. Cei patruzeci și mai bine de ani trecuți sunt suficienți pentru ori-și-cine ca să rămână convins, că compromise între principii adverse mai mult înrăutătesc decât îmbunătățesc situațiunea. Oligarhia unguerească, care cu rea credință a primit situațiunea dela 1867 și prin o politică nesinceră a venit în conflict cu politica imperială și a împins lucrurile până la criza actuală cu tendința de a rămâne biruitoare trebuie silită cu orice mijloc la lichidarea completă a afacerilor.

Babeș amenință. D. Babeș amenință prin organele naturale ale politicii sale, ziarele unguerești, că va face »Tribunii« și »Luptei« proces pentru atacurile ce i-am adresat în chestia »memoriului«. El se lăpădă de paternitatea lui și stăruiește cu ridicola-i încercare de a căuta pe autorii memoriului în Șimleu. Acuza ce am ridicat-o asupra lui este »calomnia« tradării de neam. Un tribunal unguerec și o curte cu juri compusă exclusiv din unguri va fi deci chemată a stabili criteriile tradării de neam la români. Nu-i așa că-i nostim de tot? D. Babeș poftescă să ne dea în judecată, un proces, o osândă mai mult sau mai puțin, pentru noi nu prea importă. Dacă însă crede că prin el, își va putea salva, sau măcar cârpi reputația, sau că va reuși să ne înfrice, se înșală.

odată? De geaba zimbești cu aierul acela de neîncredere: acelea cari vor refuza banii, vor primi flori, plăceri, serenade, vor primi admirația luxului tău și frumsețea ce ți-o dă el... Vrei prințese? Vrei regine? Vrei împărăteșe?

Un grup de mai multe sute de bilete de o mie, zice:

— Vrei câmpii numai pentru tine? arbori, umbre? Vrei păsări, aier, stele... totul numai pentru tine? Vrei pământul? Vrei cerul?

Iar la sfârșit, un grup mult mai mare ca cel de mai sus, zice închizând adunarea:

— Vrei tu conștiințele oamenilor inconruptibili? Vrei glorie? onoruri? Vrei să fii om mare? Vrei să fii chiar și om inconruptibil? Vrei să fii semizeu, dumnezeu, dumnezeu și jumătate?

După această fantezie a scriitorului frances, atât de plină de amar pesimism, zicem iarăș:

— Iată ce este banul!

Banul este totul, și în acelaș timp nimic: este bucuria și durerea; este voluptatea și spasmul; este puterea și cauza slăbiciunii; este gloria și desonoarea. Intocmai ca femeia; nici mai mult, nici mai puțin.

Alături de icoana femeiei, se înalță în aceleaș proporțiuni și au aceleaș umbre, icoana banului, căci amândouă aceste icoane, au întrânsele germenul tuturor relelor și tuturor bunurilor din lume.

Roma, 1909.

P. R.

Convocarea Reichsrath-ului. Un ziar din Praga e informat, că Reichsrathul se va convoca mai târziu decum se plănuia dintru început. Cabinetul Binerth, bine înțeles, n'o să fie surprins de eventualitatea, că obstrucțiunea uniunii slave va împiedeca orice activitate parlamentară. Totuși, deși de prezent el amenință obstrucțiunea cu arma disolvării parlamentului, cercurile politice se conving tot mai mult că noile alegeri ar fortifica și mai mult partidele de caracter radical. Guvernul deci, în cazul dacă parlamentul va ajunge iarăși în situația de a nu putea munci, nu va disolva camera, ci ar ajurna-o numai și în baza articolului 14, ar pune în aplicare un provisoriu budgetar.

Calendarul gregorian în biserica unită. Parochia unită din Budapesta a obținut învoirea papei de a întrebuița calendarul gregorian. Parochia unită din Mișcolț, care cuprinde rutenii (mai mult maghiarizați) din acel oraș, a imitat pilda asta cerând și ea aceeași învoire dela papa, adăugând însă rugămintează cătră papa de a unifica calendarul bisericii unite întregi cu biserica romano-catolică.

Credem că Blajul va protesta și și va refuza consentimentul ca și până acuma la această măsură, chemată și ea să maghiarizeze.

Votul universal și criza ungară.

— Părerea dlui Kristóffy. —

Sub titlul de mai sus d. I. Kristóffy, fostul ministru de interne, publică un interesant articol în fruntea numărului dela 29 Septembrie al ziarului vienez »Neue Frele Presse«.

Iată un rezumat al acestui articol:

Înainte de toate autorul se ridică împotriva părerii exprimate de ziarul vienez că lupta pentru votul universal ar fi o »politică de curte«. Dinastia a înțeles semnele vremii și și-a apropiat această dorință a poporului; și când stăpânitor și popor sunt uniți în dorința de a pune capăt politicii de asuprire, asta este o politică sănătoasă, iar nu programul unei politici mărginite, de curte. Prin nereușita reformei dorite, n'ar perde numai politica de curte, ci tot ce ține de progresele Ungariei.

Istoria ultimilor zece ani o dorește aceasta.

Desider Bánffy a fost victima unei opoziții de fracțiune. Koloman Széll vine la putere în înțelegere cu minoritatea, dar curând este opus de obstrucțiunea ce i-se face în chestia armatei. Opoziția răstoarnă pe contele Khuen și contele Tisza e răsturnat de obstrucțiunea minorității.

După ministerul Fejérváry vine guvernul coaliției care trebuie să urmeze calea arătată de pact, având ca țintă votul universal. Dar calea nu e urmată. Se ridică mereu chestii de stat. Un guvern menit să trăiască din încrederea acestui parlament, se poate face vrednic de dânsa numai dacă înlocuiește chestiile cari interesează straturile largi ale poporului, prin chestii de stat.

De aci ciocniri peste ciocniri de crize ministeriale și parlamentare și — trebuie adăugat — de crize ale intereselor celor mai vitale ale Ungariei.

Ce roade a dat guvernarea de aproape patru ani a coaliției și crizele parlamentare ale ultimilor zece ani? Cursul valorilor unguerești a scăzut; comisiunile de recrutare se plâng de lipsa de oameni din cauza emigrațiilor și a degenerării. O țară care pierde peste o sută de mii de oameni anual prin emigrare și tot atâția ca jertfe ale tuberculozilor să se ocupe de altă ceva decât de chestiuni de stat.

»Rezistența națională« a adus așa numita rezoluție fiumană, cu atragerea credinței sârbești în politica coaliției. Această politică constă în a zmulge concesiuni de sus și a cumpăra pe cei de jos, mai ales funcționării. Dar concesiunile nu se obțin și cu cumpărarea de suflete se încarcă enorm budgetul — până acum cu peste o sută de milioane pe an — fără vre-un rezultat posibil, iar poporul nemai putând suporta cererile din ce în ce mai apăsătoare ale budgetului, ne amenință deficitul. Tabloul stării de azi e acesta: stăpâni calici, întreținuți de țărani calici.

— Noi suntem pomana orbilor; cireșile copăilor lacomi; lumânările pentru Fecioara Maria! — zice o grămadă de monete de ramă.

— Eu sunt o carte veche dela anticar, legată în pergament sau un bilet de intrare la teatrul »Gaité« — zice o monetă de cinci-zeci de bani de argint.

O monetă de cinci franci de argint zice:

— Eu sunt un buchet de flori pentru draga ta; un ceas de iubire; o sticlă de coniac sau o sticlă de iluzii.

De cealaltă parte, un pol de aur zice:

— Eu sunt acela care fac să tacă servitoarea femeiei ce tu iubești, sau dacă vrei, eu sunt însăși servitoarea; sau sunt un prânz cu un prieten pe care nu l'al văzut de mulți ani și care-ți istorisește mizeriile trecute și desiluziile ce a avut...

— Vrei tu mobila aceia de lemn sculptată frumos? — strigă un bilet de cinci sute de franci. Din cealaltă pa te, trei bilete de câte o mie de franci vin cu băgare de seamă, și zic:

— Vrei tu calul acela, cu picioarele fine și tari ca oțelul pe care sta așa de bine călărețul care a trecut pe sub ferestrele femeiei ce tu iubești? Vrei poate șalul acesta de cașmir, pe care un altul l-l va dărui mâine în schimbul sărutărilor ei?

Atunci, alte bilete de o mie, al căror număr nu se spune, pentrucă, zice cu foarte multă dreptate Karr, unii vor zice că sunt prea puține, alții prea multe, vorbesc astfel:

— Vrei tu o femeie virtuoaasă? vrei fecioare? vrei mii și mii de neveste cari nu au căzut nici

»Și când afirm, zice autorul, că acest sistem e de nesuferit, că acest parlament — focarul de boală al întregii țări — trebuie să facă loc altuia, care să-și aibă rădăcinile în straturile cele mai largi ale poporului și să aibă înțelegere pentru binele ca și pentru durerea poporului, e nevoie să mai întreb a cui politică e mai bună: a coaliției care a adus țara pe marginea prăpastiei, sau a mea, care prezice însănătoșirea pe toată linia, o dinastie întărită, o Ungarie puternică și o monarhie de neclintit?»

Pentru a dovedi că preconizarea sa e întemeiată pe adevăr, d. Kristoffi citează cele întâmplate în Austria, prin introducerea votului universal.

E drept că nici votul universal n'a avut un efect imediat. N'au încetat conflictele naționale dintre cehi și germani. Dar că diferitele popoare au încetat de a mai inclina peste hotare s'a văzut cu prilejul anexiunii, când deputații tuturor naționalităților s'au manifestat pentru stat și coroană, fără să se uite la înrudirile de neam și fără să asculte apelurile sirenei slave de peste hotare. Și apoi parlamentul austriac are putere de viață și va trăi, după ce va învinge greutățile începutului.

Dar în Ungaria votul universal e singura mântuire. Nu mai merge așa. Poporul se duce de răpă, echilibrul dispare și monarhia e primejduită în interesele cele mai vitale. Ce pedică se opune realizării reformei? Numai coaliția, care s'a angajat s'o realizeze și pe temeiul acestui angajament a obținut majoritatea în parlament. Ea nu și-a ținut angajamentul, prin urmare guvernul ei trebuie înlăturat. Să vie deci alt guvern care să-și facă datoria și acela va obține majoritatea cu platforma asta a votului universal! căci tocmai cu platforma asta o obținuse și guvernul coaliției.

Nu e adevărat că la viitoarele alegeri 67-iștii vor cădea, pentru simplul cuvânt că în actualul parlament nu există 67-iști.

Deák și Andrassy fatăl înțeleseseră c'au rezolvit pentru totdeauna chestiunile de stat, spre a se ocupa de cele economice. Actualii 67-iști însă vor să ridice mereu chestia de stat, pentru a putea înlătura pe cele economice ale maselor populare. Suntem sătui de politica 67-istă și 48-istă. Vrem o politică nouă, a secolului al două-zecetea, în cadrul unui dualism sincer, fără gânduri ascunse, o Ungarie tare, bazată pe un popor tare. Singurul mijloc pentru aceasta este votul universal, egal, direct și secret. Dacă coroana ar lăsa să cadă votul universal, aceasta ar însemna o catastrofă pentru Ungaria, ar însemna că Ungaria, pentru a putea trăi, trebuie să aibă mereu ciocniri, crize ministeriale și parlamentare, să zacă mereu într-o boală veșnică; ar fi boala ca un scop politic final, care mai curând ori mai târziu, rozînd nervul vital, ar trebui să ducă la catastrofa tuturor acelor instituțiuni, care ne sunt scumpe, la catastrofa Ungariei și a monarhiei.

Acesta este conținutul articolului lui Kristoffy și el ne arată încă odată luminoasele idei ale acestui bărbat de stat, cari de altfel nu sunt un secret pentru aceia cari știu că el este atât de urît și de hulit de coaliția maghiară.

Situația politică în Austria.

Viena, 30 Septemvrie.

Situația politică în Austria este turbure. Am arătat tratativele ce se urmau între germani și cehi pentru restabilirea unei situații normale în dieta boemă, ceiace ar fi avut drept consecință încetarea obstrucției în parlamentul german.

Tratativele n'au dus însă la rezultatul dorit; o înțelegere nu s'a putut stabili, germanii zic că

din cauza îndărătniciei cehilor, iar cehii zic că din cauza mândriei germanilor.

Se știe că germanii erau nemulțămiiți de purtarea față de ei a majorității cehi și voiau o lege care să reguleze relațiile dintre cehi și germani. Guvernul a propus un proiect de lege în acest sens, care a fost admis și de cehi și de germani. Toată lumea credea că astfel s'a stabilit liniștea. Dar germanii au pretins ca această lege să fie primul punct al ordinii de zi; numai astfel renunță la obstrucție. Cehii însă au răspuns că nu se pot compromite până într'atâta față de alegătorii lor; dacă germanii au câștigul real în această înțelegere — legea pe care o doreau — cehii pretind măcar un câștig formal — ca dieta să voteze mai întâi o lege oare-și care, oricât de neimportantă, numai ca să nu fie că germanii au învins pe toată linia.

De partea cui e dreptatea, lăsăm pe cititori să hotărască. În orice caz însă, oricine va admite că e condamnabilă hărțuiala asta fără sfârșit, care împiedică lucrările nu numai ale dietei boeme, ci și ale parlamentului central, pe care-l așteaptă atâtea proiecte atât de importante.

Să sperăm însă că până la fine se va ajunge la o înțelegere merită să aibă efect și asupra situației politice din Ungaria. G.

Mersul crizei.

Pledicile aplanării.

»Neue Freie Presse« spune, că după părerea cercurilor inițiate, Majestatea Sa nu poate să aprobe proiectul de soluțiune elaborat de Kossuth. Nu fiindcă n'ar avea încredere în partidul kossuthist, ci deoarece proiectul lui Kossuth din punct de vedere obiectiv e excepționabil. Partidul kossuthist — zic cercurile inițiate — pretinde pentru sine dreptul de a designa persoanele, din rândul cărora împăratul să-și aleagă pe oamenii săi de încredere. În chipul acesta dreptul împăratului ar deveni iluzoriu. Proiectul partidului kossuthist, în forma lui de astăzi, se deosebește esențial de proiectul prezentat la timpul său de Lukács și acesta e motivul pentru care împăratul nu poate să-l adopte. Dar nu se poate afirma nici că împăratul va consimți pentru lucrările pregătitoare ale băncii autonome. Aceasta ar însemna o lipsă de sinceritate, care s'ar răzbuca mai târziu. Proiectele ce s'au prezentat până azi împăratului, sunt toate excepționabile. Impăratul ar putea să aprobe proiectul lui Wekerle, dacă l'ar recomanda Kossuth și întors, ar putea să adopte proiectul lui Kossuth dacă l'ar fi prezentat 67-iștii. Majestatea Sa în cazul acesta s'ar putea hotărî pentru o luptă împotriva partidului kossuthist, fără să fie nevoit a aduce jertfe. Dorința împăratului e, ca să i-se prezinte un proiect, pe care să-l sprijinească Wekerle, Andrassy, Kossuth și Apponyi.

Evident, — acest articol e înspirat în favoarea unui guvern ce s'ar compune tot din »marii băbați ai națiunii«. Coroana însă nu se va lăsa influențată de asemenea însinuări perfide, după ce sperăm că se va fi dămilit în sfârșit asupra pericolului ce ascunde politica de trăgănări și compromisuri rușinoase de până aici.

Audiența lui Kossuth.

Wekerle a declarat corespondentului ziarului »Fremdenblatt« că până după audiența lui Kossuth, care va avea loc mâine, Sâmbătă, Majestatea Sa nu va hotărî încă asupra aplanării crizei..

Când se va sfârși criza?

Din Viena ni-se scrie: Cercurile politice cred, că hotărîrea împăratului va urma numai peste câteva zile. Nici audiența de ieri a lui Wekerle și nici audiența de mâine a lui Kossuth, nu va aduce hotărîrea definitivă și se poate prevedea cu siguranță că situația nu se va limpezi nici prin ședința de Marți a camerei ungare, încât ședințele camerei vor trebui să se ajurneze iarăși. Dacă însă împăratul nu va adopta nici proiectul lui Wekerle și nici pe al lui Kossuth, criza se va trăgăna, cel puțin încă două săptămâni, deoarece Majestatea Sa va asculta și pe alți băbați politici până să se hotărască pentru felul aplanării.

Coaliția rămâne?

Berliner Tageblatt, în numărul său de ieri scrie: Deși coaliția s'a desfăcut, anumite cercuri din Viena nutresc firma speranță, că ea se va consolida din nou. Cercurile din chestiune doresc, ca reforma electorală să o legifereze coaliția. Concesile pe cari le va acorda coroana, vor face cu puțință coaliției să rămână. Domnitorul îi va pune lui Kossuth, în audiența de Sâmbătă întrebarea, că învoi-s'ar. să sprijinească proiectul lui Wekerle. Cercurile din chestiune sunt adică convinse, că împăratul va aproba proiectul lui Wekerle.

Sursa acestei informații este a se căuta la Budapesta, și bine observă Berliner Tageblatt când zice, că rămânerea coaliției în situația actuală e cu desăvârșire exclusă.

Meetingul socialiștilor.

Partidul socialist, ca să reprobe după cuviință brutalitățile de Luni ale poliției, a organizat a-seară un meeting monstru, la care au fost invitați toți deputații Budapestei, precum și alți deputați. N'au venit la adunare decât deputații Váczsonyi și Petö, cari au ținut vorbiri înflăcărâte împotriva regimului oligarhic și pentru votul universal, egal și secret. Socialiștii au aclamat cu înfuriere pe deputați. Dintre ceilalți deputați invitați, Géza Polónyi și Dezider Nagy, au răspuns că nu pot participa, fiind oprîți de angajamentele ce le au față cu partidele căror aparțin, sunt însă aderenți însufleșiți ai votului universal — însă pe baze naționale. Muncitorii s'au reslățit manifestând până târziu, pentru votul universal. Poliția, care era în permanență, n'a găsit de data asta nici un pretext de a-și satisface pornirile bestiale.

Scrisori din Paris.

Nenorocirea din Moulins. — Ironie... — Un jubileu. — Expoziția lui Steinlen. — Rodin și Victor Hugo.

Cititorii »Tribunei au aflat la timp despre marea nenorocire întâmplată ieri, Sâmbătă dimineața, dirigibilului francez »La Republique«. Una din helice a tăiat învelișul balonului, care începu să se desumfle repede și-n câteva secunde, căzu la pământ, omorând și îngropând sub rămășițele sale pe cei patru ofițeri cari se aflau în năcelă. Când vă scriu aceste rânduri — Duminecă la amiază — emoțiunea nu s'a isprăvit încă. Gazetele au apărut cu amănunte și ilustrații, cu comentarii asupra nenorocirii. Din toate articolele cari s'au publicat în presă, cu privire la acest accident, se desprinde o notă de încurajare, de sfidare a destinului: »Înainte!« pare că strigă fiecare.

»Ofițerii cari au murit ieri nu sunt numai victime ale științei, ci și ale datoriei«, — scrie »Le Gaulois«. »Oestul lor e tot așa de generos ca și atunci când s'ar fi aruncat în fața inamicului: moartea lor e tot așa de sfântă ca și cum ar fi murit în luptă. Ei merită să fie îngropați înfășurați în drapel, înconjurați de toată admirația și de toată recunoștința armatei și a națiunii«

Mașini de cusut, biciclete, motoare, mașini de scris, mașini agricole și gramofoaen, la

FALK IMRE se pot procura cu plătire în rate

►► Mare atelier mechanic de reparaturi. ◀◀

Montare de sonerii electrice și reparare. Atelier de reparat mașini de scris și decusut, biciclete și motoară

Cu stimă: F a l k I m r e, K o l o z s v á r, str. Deák Ferencz nr. 30.

— scrie »La Republique française«. Iar »Le Soleil« comentează astfel:

»Alți ofițeri, tot așa de instruiți, tot așa de curajoși vor înlocui pe cei cari pieriră, ca atunci când gloanțele fac o gaură în rânduri și alți soldați înlocuiesc pe cei cari au căzut. Dovezile înmulțesc devotamentele pe acest pământ al Franței, care e totdeauna țara generozității și a cavalismului, după cum e aceia a civilizației și a progresului.«

Presa străină își exprimă în termeni calzi, dureroși simpatia față de Franța. Londra e emoționată. În Berlin, trista noutate s'a primit cu o emoție profundă; ziarele sunt pline de condoleanțe, ca o mulțumire pentru regretul Franței la accidentul lui Zeppelin. *Strassburger Post* scrie:

»Resimțim doliul care lovește Franța cu atât mai mult cu cât soarta ne a rezervat aceleași lovituri, nouă, Germanilor. A doua zi după Echterdingen, presa franceză ne a adresat expresia condoleanțelor sale; le răspundem azi împărțându-le speranța că *La Republique* va renaște din cenușa ei, ca *Zeppelin* odinioară...«

Ca o ironie a soartei, această mare nenorocire s'a întâmplat la același ceas când președintele Republicii franceze inaugura la Grand-Palais, salonul aeronautic.

Vestea cea nouă se răspândi din grup în grup, spusă în șoapte. Președintele nu știa nimic. Surzător, atent, el primea din mâna inventatorilor mici aeroplane de hârtie, cari îi făceau râsul și mai larg, încântarea și mai desăvârșită. Să i-se anunțe dureroasa veste acolo, în plină sărbătoare, să i-se spuie că aviațiunea era îndoiată de patru ori, în aceeași clipă când se bucura de triumfurile sale? Era peste putință. *Marseilleza* nu putea fi întreruptă. Și atunci avu loc un curios fenomen de psihologie populară. Aceiași mulțime care se înbunește de atâtea ori, își pierde rațiunea, — avu disciplina tacită să-și ascundă durerea, în timpul acelei nesfârșite jumătăți de ceas când Fallières saluta în fața aparatelor lor, pe aceia cari mâine chiar, vor înfrunta din nou înălțimile, între niște helice bebele și un motor capricios...

Cum spuneam în scrisoarea trecută, caleidoscopul vieții pariziene se schimbă foarte repede. Evenimentele nu se prelungesc la infinit; unul așterne uitarea peste celalalt, ca să fie înghițite de altul, ca valurile mării. »Le Roi est mort, vive le Roi!« și »Quand-même!« — aceste două expresii atât de caracteristice franceze, domină deasupra evenimentelor. Încetul cu încetul, emoția se risipește. »La Republique« e distrusă, — vom face alta. Au murit patru fii bravi ai patriei, alți patruzeci le vor lua locul, — ca'n război. Și Franța tot va merge în fruntea omenirii! Și Franța, care merge'n fruntea omenirii mai ales pentru înălțimea ei intelectuală, ține să sărbătorească pe cei cari i-au dat această înălțime. În curând vor începe sărbătorile în onoarea lui Victor Hugo. Săptămâna aceasta, lumea literară va glorifica al cincizecilea an de când a apărut opera de căpetenie a lui Hugo, »La legende de siècles«.

O expoziție retrospectivă a operei lui Corot va avea loc în Grand-Palais, iar mai târziu, doi cunoscuți publiciști francezi vor aranja o expoziție de desemnuri ale lui Steinlen, »cel mai mare cântăreț al democrației«, cum i-a zis Camille Maclair. Steinlen trăește și azi, ducând o viață retrasă, închinată artei sale. El a ilustrat operele lui Anatole France — al cărui bun prieten a rămas până azi — Guy de Maupassant, »Jean Richepin, George Courteline, Descaves, Lavedan etc., — evocând mai cu seamă scene de Faubourg, scene din Parisul uzinelor, al muncii, al mizeriei. În viitoarea expoziție a celui mai respectabil artist de azi al Franței, vor figura litografiile, aquaforte în culori etc., scoase din colecțiile celor mai îndemânateci colecționari.

Steinlen a făcut și cinci desene admirabile, pentru »Impărat și proletar« al lui Eminescu, tradus în franțuzește de amic și colaborator

nostru Adolphe Clarnet. »Impărat și proletar« va apare într-o elegantă plachetă iarna aceasta, cu o prefață de marele poet belgian Emile Verhaeren.

Serbările în onoarea lui Victor Hugo vor începe prin desvălirea statuiei sale, datorită ilustrului sculptor Auguste Rodin. Această statuie își are povestea ei. Comandată de stat acum cincisprezece ani, ea fu respinsă la prezentare. După multe hărțuieli, fu în sfârșit primită. Statuia fu expusă la Salonul Naționalei, fu reprodușă într-o mulțime de reviste de artă, și fu trasă chiar pe cărți poștale.

Dar anii treceau și încă nu se știa unde va fi așezată. Abia la venirea lui Dujardin-Beaumetz în fruntea ministerului de Belle-arte, se hotărî așezarea statuiei în parcul lui Palais-Royal.

Joia viitoare când va cădea vălul, ea va adăoga la gloria poetului și la renumele sculptorului; această statuie a lui Victor Hugo e una din operele de căpetenie ale lui Rodin. La dansa a lucrat el cu mai mult entuziasm.

Foarte tânăr, el visa să immortalizeze în marmoră efigia ilustrului poet și după multe sfertări, răuși să fie primit de Victor Hugo. Dar, ca să-l facă pe marele om să pozeze, era încă o mare greutate. Mulțumită unor prieteni, Victor Hugo permise sculptorului să se instaleze la un colț al cabinetului său de lucru, îi dăde o cameră mare drept atelier și Rodin putu să fixeze astfel trăsăturile poetului și să facă din această operă obiectul de admirație al prietenilor săi și pe care întreg Parisul îl va putea contempla după câteva zile.

Rodin e încântat de locul ales pentru opera sa. Palais-Royal face un cadru minunat și are mult spațiu, — ceea ce se cere operei lui Rodin ca să se arate în adevărata ei valoare.

Căci Rodin — cum am spus o într'una din primele corespondențe din Paris — e unul dintre marii sculptori pe cari i-a avut omenirea în toate veacurile, mare ca și anticii; întreaga lui operă cere aer mult, fiind modelată larg, ca și statuile anticeilor.

Tristan.

Cum știu ungurii să fie răzbunători.

»Minerva« arată într'un articol modul meschin în care autoritățile ungurești caută să-și verse veninul asupra vizitatorilor din România.

Vecinii noștri ungari continuă să se răsbune (?) împotriva românilor de când cu patriotica hotărâre a medicilor noștri cari au refuzat să participe la congresul medical din Budapesta.

Se știe că foarte mulți excursioniști în timpul verii mai ales trec în Ungaria cu automobilul. Familia noastră regală chiar face câte odată astfel de excursiuni.

Ungurii, însă, s'au gândit să pue și acestor treceri piedeci fără nici un rost. Vom cere o cauțiune tuturor automobiliștilor, au spus ei, și imediat au hotărât ca fiecare automobilist venit din România să predea la trecerea graniței o cauțiune de 2000 lei care să le fie restituită la întoarcere.

Fără îndoială că, necunoscând această măsură, mulți dintre excursioniștii automobiliști au fost nevoiți să se înapoieze dela frontieră. În urmă însă românii s'au executat. Totuși ungurii n'au încetat să le facă neplăceri.

Un domn din elită — dacă nu mă înșel d. Mișu Ferechide — la trecere oferă autorităților ungare cauțiunea cerută în două hârtii de câte o mie coroane. La înapoiare d. Ferechide se așteaptă să i-se restituie cele două hârtii. Ungurii s'au chibzuit cum ar putea să-i facă o neplăcere și cum nu putea să-i reție cele două mii de coroane, i le-au înapoiat în bucăți de monedă a câte 1 coroană. Dar ungurii nu s'au mărginit

aci. Vedeau ei bine că chiar cu cauțiunea de 2000 coroane, automobiliștii români tot trec în Ungaria. Și atunci iarăși s'au chibzuit vreme îndelungată, și în sfârșit unul din ei, după ce și-a frământat creierul vre-o 5 ceasu i, a strigat sărind de pe scaun: »talântam!« (am găsit): Vom cere românilor când trec cu automobilul în țara noastră două mii de coroane în aur unguresc! Ideea a fost în adevăr genială.

De atunci, automobiliștii noștri numai pot trece granița ungară, fiindcă oricât te-ai săvârcoli, două mii de coroane în aur unguresc n'ar de unde găsi. Totuși, d. ministru al Austro Ungariei d. de Schönburg, a crezut că d-sale îi e permis să treacă granița fără a ține seama de măsura autorităților statului ungar, ale căror interese le reprezintă d sa în România.

D. ministru s'a înșelat însă și pe motiv că vine din țara românească, ungurii i-au cerut cauțiunea. D. de Schönburg a protestat, și-a arătat calitatea, și a fost în cele din urmă lăsat să treacă.

Trecerea aceasta însă îi aduce neplăcerea că a fost dat în judecată. Astfel, vedem pe unguri în conflict chiar cu ministrul care-i reprezintă.

Mai rău nici că se poate să ajungă.

Este întrebarea cum se împacă relațiile »amicale« între cele două state, România și Austro-Ungaria, cu aceste vaxațiuni pe cât e caraghioase pe atât de urite?

Cook și Peary.

Acuzele lui Peary.

Peary într'un articol al ziarului *New York Herald* își rezumă într'un mod de tot agresiv, acuzele contra lui Cook în treisprezece puncte:

1. Peary și Linson au auzit fiecare în parte, dela eschimoși, că Cook n'a părăsit nici pentru un moment uscatul.

2. Cook, contra obiceiului, n'a adus cu sine datele expedițiilor de mai înainte, cum sunt spre exemplu notele lui Peary lăuate cu ocazia expediției din 1906 la Hubbard Cap Thomas, deși trebuia să treacă prin această localitate.

3. E imposibilă invenția lui Cook, că ar fi parcurs cu sania distanța dela Anatoo până la Iohn-Sund.

4. Modul de aprovizionare al lui Cook a făcut imposibilă ducerea expediției.

5. Disinctorul artificial al orizontului și un barometru de sticlă nu sunt aparate suficiente pentru facerea unui drum de 1700 km. Peary a dus cu sine un astfel de termometru, care era apărât contra spargerei și totodată se putea și încălzi dacă ar fi înghețat mercuriul în el.

6. Profesorul Marvin a adus o copie despre calculul de călătorie a lui Peary peste gradul 83.38, probă că el a trecut de fapt această latitudine.

7. Căpitanul Bartlett încă poate dovedi că Peary a trecut departe peste 87° 48'.

Săniile lui Cook au fost așa fel construite încât cu o greutate 5-600 kg. designată de el, nu ar fi putut face nici drum de o zi.

9. Tăpălagele lui Cook nu erau acomodate pentru explorări.

10. Faptul că Cook și-a lăsat însemnările asupra expediției în Etah, a fost numai o apucătură pregătită asupra laconicului răspuns, că ele s'au pierdut sau s'au prăpădit când va fi tras la răspundere.

11. Nici unul dintre acei cari ar fi arborat drapelul american la Nord, n'ar fi fost în stare să-și lase în mână străină datele despre aceasta.

12. Cook a găsit alți câni în Etah și cu aceștia și-a transportat bagagele la Upernivik, n'avea deci motiv să fie îngrijat de soarta însemnărilor lui.

13. Când Whitney a ajuns corabia, nu a ținut vrednic faptul să meargă după notele acele, cu toate că el însuși trebuia să le atribuie oarecare importanță. Dacă de fapt datele lăuate de Cook în Etah posed oarecare importanță, atunci de

Crema de vioarele „Ideal“ este mărghăritarul cremelor. Feței îi dă culoare nespuse de albă; cel mai excelent mijloc pentru conservarea feței contra *sbârciturilor, piștruilor și sgrăbunțelor*. Efect neîntrecut, grabnic și surprinzător. Prețul unei tegle expediată francată, dacă suma se trimite anticipativ, 1 cor. 10 fl.

Regulator pentru păr, care îi redă părului culoarea originală; prețul unei sticle cu modul de întrebuințare 2 cor. — — — **Mijloc pentru văpsirea părului**, care după o mică folosire negrește foarte frumos părul. Prețul unei sticle cu modul de întrebuințare 6 cor. — — — **Blondine** care dă părului culoarea foarte frumoasă blondă. Prețul unei sticle cu modul de întrebuințare 2 cor. — — — Se pot comanda dela: **MOLDT BÉLA** farmacist, laborator cosmetic **GYERTYÁMOS (Temes m.)**

sigur Whitney nu se codea să le ducă în Statele Unite.

Răspunsul lui Cook.

Cook a găsit ocazia să răspundă acuzelor lui Peary, dar cu toate acestea până acum a răspuns numai la trei puncte, declarând că de celelalte se va ocupa numai după ce va vorbi cu Whitney. În fața unui reporter al ziarului «Newyork Herald» a declarat următoarele:

— Sana ce a văzut-o Peary e una dintre acelea cu care am făcut restul drumului, nu era însă decât o rămășiță, căci multe părți constitutive ale ei au fost prefăcute în arcuri, ori în săgeți.

A ținut de prisos să se reîntoarcă la Upernik căci era sigur că Whitney îi va aduce însemnările, cel mult pentru jumătatea lui Octombrie, iar el fără să se mai îngrijească de soarta accesoriilor sale, a plecat pe drumul cel mai scurt acasă.

Constatarea capului Hubard Thomas a fost imposibilă și nici nu știa că Peary, și-a îngropat acolo notele, într-o ladă.

Ce va fi cu Ungaria?

Ziarul «Reichspost» din Viena aduce, cum am anunțat, o convorbire cu d. Dr. Teodor Mihali pe care o rezumăm mai la vale.

Intrebat de părerea sa asupra situației ungurești, d. Mihali a spus următoarele:

Criza actuală îmi pare a fi începutul sfârșitului ce se apropie pentru dualism, cel puțin pentru vechiul dualism. Inegalitatea componentelor politice în Ungaria și Austria tinde la o rezultantă stabilă și la o nivelare. La D-v. în Austria vedem concurența liberă a claselor și națiunilor egale în drepturi. La noi domnia de rasă și de clasă serbează orgii. La D-v. un parlament al poporului, la noi un sistem electoral feudal care garantează predominanța poporului unguresc. La D-v. spirit și concepții europene la oamenii de stat, la noi prejudecăți, spirit de rasă și clasă la oamenii politici unguri, cari toți urmăresc o singură țință, menținerea situației privilegiate a poporului unguresc pe socoteala situației de mare putere a monarhiei.

Politica «bărbaților de stat» se rezumă în manopere avitice de stoarcere în sus și în jos. Nu-i de mirat, căci de 42 de ani poporul unguresc, an de an este crescut prin școală, prin presă, viața publică într-un spirit de grandomanie a conștiinței naționale, cu ideea că o menire istorică cere maghiarizarea nemaghiarilor și punerea coroanei în serviciul poftelor megalomane ungurești, fără considerare la puterile reale ale poporului unguresc.

Astfel a crescut treptat sentimentul de desconsiderare și dispreț al ungarilor pentru dinastie, Austria și nemaghiari. Dualismul nu se poate mântui cu o lege electorală favorabilă ungarilor, cum o vor toți oamenii politici unguri, dela Tisza până la d. Justh. Ei vor să apropie dualismul tot mai mult de uniunea personală, prin politica de «gravamine» neconținute. «Oamenii politici» 67-iști ca Tisza vor să umple formele dualiste cu fondul «independentist». E același scop la toți și Justh face pe radicalul pentru ca coroana să creadă că ceilalți consilieri intimi sunt oameni de stat mai moderați.

— Cum credeți să se poată capătă stărilor caotice și cari vor fi temeliiile solide ale dualismului?

— Coroana a înțeles situația din Ungaria. M. Sa, prin înțelepciunea sa, vrea să introducă votul universal ca în Austria. Un drept electoral ca în Austria ar pune în valoare mulțimile ungurești ca și neungurești. Într-un astfel de parlament nici un partid nu ar mai face politică «gravamină» ci ar insista toți la soluția nevoilor economice și sociale. Partidele ungurești ar căuta să supraliciteze partidele nemaghiare spre a dovedi, că respectă drepturile coroanei și interesele de mare putere ale monarhiei.

Salvarea dualismului se va putea face numai așa. Dacă în Ungaria se realizează un parlament datorit unui vot universal ca în Austria. Fără paritatea legilor electorale menținerea dualismului e cu neputință.

— Ce credeți despre partidul lui Babeș și despre «memoriul» lui?

Ideia formării unui partid kossuthist românesc, sau ademenirea românilor în tabăra kossuthistă o cred cel puțin acum cu neputință. Domnii Babeș, Burdea, Șeghescu și soții au în guvern izvorul puterii lor. Amintesc numai alegerile dela Caransebeș, unde Burdea, și dela Oravița unde Șeghescu au fost aleși cu mijloacele cele mai neuzite în Europa, la noi în țară însă foarte obișnuite față cu nemaghiarii. Dacă însă coaliția ar rămâne multă vreme la putere, atunci, ce-i drept, nu ar trece numai mulți ariviști chiar și românii cari și-ar pierde nădejdea în dinastie, oameni de caracter, în tabăra kossuthistă sau 67-istă, ceia ce-i tot atât.

Poporul românesc este în ciuda neajunsurilor de 12 ani din urmă dinastic și «mai împărătesc decât împăratul». Atunci, dacă coroana ar menține sistemul vechiu în Ungaria, precum nu cred, mulți români ar găsi mai curând tragi-comic rolul acesta care le aduce numai suferință, decât, pentru motive adânci politice, să găsească puterea de a rămâne cu statornicie și pe viitor «mai împărătesc decât împăratul». Dar, pe cât se pare vechiul regim din Ungaria e pe sfârșite și atunci s'ar stinge steaua partidului kossuthist românesc, născut în mod postum de altfel.

Cine să-i dea putere nouă, dacă consilierii intimi kossuthiști ai M. Sale nu vor mai cârmui țara? Odată cu căderea kossuthiștilor 67-iști. Babeșiștii români vor dispărea în nimicirea lor politică.

— Și «memoriul»?

— Caracteriză spiritul autorilor lui precum și spiritul «oamenilor politici» unguri și mijloacele lor. Noi românii datorăm însă ziarului «Reichspost» mulțumire, fiindcă a demascât conspirația ariviștilor noștri cu guvernul coaliționist și a dat lovitura de moarte vieții otrăvite a acestei conjurații.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 1 Octombrie n. 1909.

— **Moartea profesorului Moceanu.** Alaltăieri a murit la București bătrânul profesor Moceanu, care cu o trupă de prieteni a cutreerat întreaga lume, arătând pretutindenea frumusețea jocurilor de gimnastică. Profesorul Moceanu a fost originar din Transilvania. Prima călătorie la Paris a făcut-o în 1878, ca gimnastic și dansator național. Moceanu pătrunsese cu trupa sa până în Bombay și despre turneele sale a scris o interesantă broșură pe care a închinat-o unui politician, prieten al său. El a fost cel dintâi profesor de gimnastică în țară și lui i-se atribuie meritul introducerii gimnasticii în școlile statului și cele private din România. A fost prezidentul mai multor societăți și cluburi de gimnastică. Cu ocazia venirii gimnasticilor bulgari la București și-a însușit o răeală, care combinată cu o boală progresivă de rinichi l-a răpus.

— **Situația populației românești din Alba Iulia.** În numărul nostru dela 25 Septembrie am reprodus articolul de acest titlu din foaia ocazională «Thalia Română», apărută la Alba Iulia. Articolul cuprinde un pasaj de învinuire la

adresa băncii românești din localitate, «Iulia». Primim acum dela directorul acestei bănci următoarea întâmpinare:

Ocupându-se «Argus» (autorul articolului) și de institutul nostru, mă simt dator să-i răspund pe scurt, precum urmează. Banca «Iulia» a creat un fond cultural în scopul înființării unui alumneu pentru elevii români săraci dela gimnaziul rom.-cat. din A.-Iulia. Acest fond sporește an de an. Banca «Iulia» a dat în repeșite rânduri ajutoare bisericilor și școlilor noastre din acest ținut; a dat ajutoare an de an elevilor români, lipsiți de mijloace, dela gimnaziul din loc; a ajutat pe cei arși de foc; a împărțit premii în bani între învățătorii cari au dovedit zel în instruirea poporului analfabet, și a sprijinit după cât o iertau puterile și statutele orice mișcare românească. — Autorul articolului deci pare a fi fost informat tendențios. Judece după toate acestea publicul, dacă banca «Iulia» împlinește și datoria către neam, ori nu. Cu deosebită stimă: *Ioachim Fulea*, director executiv.

— **Noua bancă românească din Cernăuț.** Ziarul «Minerva» anunță că d. Nicolae Iorga și guvernul român s'ar fi interesând mult pentru noua bancă ce se proiectează în Cernăuț. Se zice că s'ar fi adunat o sumă de un milion și jumătate de cor. pentru noua bancă. Așteptăm confirmarea acestei știri.

— **La lista advocaților români mai adăugăm pe dnii Dr. Andrei Doboși în Sătmar și Dr. Vasile Sălăgeanu în Careii-mari.**

— **O princesă austriacă pe tronul Portugaliei.** Se vestește din Londra, că în cercurile dela curte s'ar fi lăsat vestea că regele Emanuel se va încredința în anul viitor cu o foarte bogată princesă austriacă.

— **Mormântul lui Gheorghe Lazăr.** Di Horia Petra Petrescu ne scrie următoarele: Părintele Dr. Cioban din Viena are bunătatea să-mi comunice câteva date interesante referitoare la îngrijirea mormântului lui *Gheorghe Lazăr* din Avrig — în legătură cu articolul meu de acum două trei săptămâni. Las să urmeze datele. În 1898/9 au înființat teologia de anul al II-lea din Sibiu un cor bărbătesc — cam 15—16 înși. În primăvara anului 1899 au cercetat Avrigul de Sf. Gheorghe, au cântat în biserică *liturgia* lui Dima, au făcut un *parastas* la mormântul lui Lazăr și seara au dat un *concert* cântând «Cisla» lui Porumbescu. Din câștigul acestui concert s'a cumpărat grilajul care acum trebuie să fie putred. În 1900 au fost teologii gr. or. din Sibiu din nou la Avrig, au dat concert și au ținut conferințe (între cari aceea a părintelui de acum Gh. Tulbure, asesor în Oradea-mare, a apărut în broșura intitulată: «In școală»). De atunci se țin concerte în fiecare an.

Fapta frumoasă a teologilor se laudă de sine. E vorba că câștigurile anuale sunt prea minimale. Încât nu pot să dea nădejdi pentru un monument mai trainic. Ar fi bine ca mișcarea să pornească în mai multe locuri, ca astfel ajutoarele să fie mai mari. Cine ia inițiativa?

— **Un accident a lui Latham.** Din Berlin vine știrea că în decursul coborîrii lui Latham i-s'a izbit aeroplanul de un pom. Ciocnirea a fost atât de puternică încât aparatul a suferit grele avarii, însuși aviatorul a fost rănit la cap.

— **Deputatul desculț.** A trecut timp de când în camera franceză se afla un deputat trecut la mahomedanism. Acesta purta fes și și făcea rugăciunile în timpul ședințelor.

Acuma se află în parlamentul finlandez un deputat al țărănilor care umblă desculț și se prezintă așa și la ședințele camerei. Numele lui este Puikiala.

Cineva a făcut gluma de a-i trimite prin poștă o pereche de ghete. De atunci zeci de inși repetă gluma pe fiecare zi.

Ce va face deputatul Puikiala cu atâtea ghete? Poate că va deschide o prăvălie.

Schuber Lajos

vopsitorie de primul rang și atelier de curățit hainele de mătase și fire de lână, cu putere de aburi

Szabadka, Beresényi-u. 314.

Primește vopsirea și curățirea de *haine bărbătești și femeiești, uniforme, perdole de dantele și tunts, umbrele, broderii Dantele* vopsesc conform gustului celui mai rafinat, după modele. Frimesc curățirea de materii de mobile atât în casă, cât și afară de casă. *Mănuși de glassé și rocuri de piele* se vopsesc elegant. — Hainele de doliu se vopsesc în decurs de 24 ore. — Comandele poștale se execută prompt și conștiințios

— **Cheltuielile războiului ruso-japonez.** Rezultatul examinării cheltuielilor ultimului război, care a bătuit în Orient, întrece cu mult așteptările hiperbolice mai ales dându-se de urma delapidărilor cari nu lipsesc nici odată în astfel de cazuri. Ziarul «Nowoje Wremja» publică un raport al Dumei prezentat camerei de comerț spre cenzurare. Conform acestui raport cheltuielile războiului stau între suma 1100 milioane de ruble o rublă 2 cor. 50 fil. Din adevărurile alăturate compunilor s'a constatat însă că multe dintre pozițiile pasive lipsesc cu totul, nenumărate socoteli sunt falsificate, încât revizuirea amintită e cu neputință din cele 1100 milioane ruble, 555 milioane s'au cheltuit pentru aprovizionarea trupelor și a cailor, 218 milioane pentru uniforme și arme, 315 milioane pentru soldă și lefuri iar 113 milioane s'au trecut în «cheltuieli mai mărunte». In fie care poziții dintre aceștia s'au descoperit defraudări uriașe, a căror cifră totală să urcă peste o jumătate de miliard de ruble.

— **Străzile Aradului** poartă în mare parte numele eroilor și literaților unguri. Avem o stradă Kossuth, apoi, Deák, Andássy, Eötvös, Petöfi, apoi altele cu numele celor 13 martiri executați în 1849. Numărul acestor străzi se va spori cu unul nou. După propunerea unui membru în consiliul comunal, strada cimitirului unguresc (Zsidótemető-utca) se va boteza, adică mai bine se va tăia împrejur, căpătând numele poetului ungar Csokonai Vitéz Mihály, încît se va numi de-aici încolo — Strada Csokonai Vitéz Mihály-leben.

Cînd vom vedea nume românești pe străzile noastre?

— **Tirănia belgienilor.** Vice-presidentul republicii «Congo» Mozell, a făcut descoperiri senzaționale asupra cruzimii cu care administrația belgiană pustiește indigenii statului. Pe șeful unei semilții l-au strangulat de picioare, atârîndu-l de piept o greutate de 70 punți pe urmă la trei zile l'au îngropat și lângă el l-au îngropat și soția de vie. Puterile europene au hotărât să pedepsească pe vinovați și să intervină în interesul indigenilor.

— **Intr'o cafenea călare.** Din Szombathely vine știrea că un ofițer, de bună seamă dela honvezime, a intrat călare într'o cafenea a orașului, turmentat de beutură. La protextul chelnerilor și a publicului ce se afla în local a șters'o binișor cu gloabă cu tot, prevăzând tirnuiala ce era să pupe, drept recunoștință pentru spectacol. Strălucit exemplu al civilizației ungurești.

— **Minciunile unui ziar local unguresc.** Un ziar local unguresc al cărui nivel coborît de seriozitate este cunoscut publicului de aici a deschis în timpul din urmă o rubrică specială pentru noi romîni. O particularitate a ei este că ne numește cu o îndărătnicie vrednică de o cauză mai bună, nu cum se obișnuiește în ungurește «románok» ci «rumánok». Pentru astfel de bazaconii nu putem avea decît un zîmbet. Nu ne simțim chemați a ne amesteca în limba altora și nu suntem chemați ale impune cum să-și stabilească și formeze cvintele lor. Fiecare popor are dreptul autonom și imprescriptibil da a-și bate joc de limba sa, cum îi convine mai bine. Și dacă cineva ține cu orice preț să se facă ridicol, numind un lucru așa, cînd toți ceilalți îi zic astfel — treaba lui. Dar ieri ziarul din chestiune găsise de cuviință să o încerce și cu minciuna, scriind că la seminariul romînesc din loc un profesor ar fi fost scos din slujbă și lăsat pe drumuri, deși se însurase. Azi ziarul e silit să constate că a scris o minciună și că profesorul în chestiune nu a fost dat afară, ci a fost dimpotrivă ales definitiv, neputînd să păstreze postul de prefect al seminarului, din cauză că se căsătorise. Firește aceasta nu va descuraja ziarul din chestiune ca să-și continue vajnica-i campanie contra tot ce-i romînesc, obținînd mereu «succese» de acestea.

x **Certificat.** Lewisch Robert, arhitect de altare în Szombathely a făcut pe seama bisericii rom. cat. din Ujpecs un altar principal al Trinității. Altarul este d'o distinsă frumusețe, d'o executare și stil artistic, aurit bogat, pe lingă asta l'a socotit în preț foarte moderat. Așa, că pe numitul sculptor îl recomand în chipul cel mai călduros preonoratei preoțimi pentru executarea lucrărilor bisericesti.

Dat în Ujpecs, 1 Iulie 1908. Tokody Ödön, preot.

— **Cel mai bun loc de tîrguiești de parfu, mării, săpunuri, perii de dinți, prafuri de dinți ape de gură, prafuri pentru dame, Crème de obraji, cosmeticiuri, spongii și instrumente de gumă.** Totfelul de instrumente medicale și pentru moașe, la farmacia lui Burger Frigyes cu firma: «la un corn» în Kolozsvár.

Auriu ca mîndrul soare Fl-va al nostru viitor!!

dacă vom ținea la olaltă și vom sprijini comercianții romîni. Nu uita romîne dragă că fratele ț-i-l ajuți și prin el neamul! Cearcă numai și fă cel puțin o comandă de probă la renumitul și unicul comerciant romîn: F. A. Degan din Fiume (Postafiock 163) căci nu te vei înșela. Cere preț curent și-l vei primi gratis! căci vinde foarte ieftin. 1 kgr. cafea fină costă numai 2 cor. 40 (1 fl. 20), ține apoi tea fină (tea iubilară Degan), stafide, migdale, smochine, ciocoladă, Cacao, orez, pești (sardinii) etc.

Intr'un pachet de 5 klg. trimite fancang și mai multe mărunțișuri. Despre finețea mărfurilor ce ține sunt dovadă multele epistoale de îndestulare.

El stă și în ajutorul romînilor cari cercetează orașul Fiume, Veneția și Abazzia.

Dacă ai întîrziat să-l surprinzi pînă acuma cu vre-o comandă, lasă indiferența și cearcă, căci e nobil a-l ajuta pe acel romîn, care luptă pentru neam. In pachete trimite și bomboane gratis și chiar ilustrate cu vederi din Fiume și Abazzia. Toate le vei ceta în preț-curent,

Ultime informațiuni.

— Prin telefon. —

Moștenitorul la Majestatea Sa.

Budapesta la 1 Octombrie. — **Principele moștenitor, archiducele Francisc Ferdinand a sosit azi pe neașteptate la Viena și a fost primit numai decît în audiență la M. Sa. In cercurile politice din Budapesta vestea aceasta a produs o adîncă consternație, deoarece se presupune că archiducele a venit anume ca să previe audiența de mâine a lui Kossuth.** «Neues Wiener Tagblatt» zice despre audiența moștenitorului: *Nu ne înșelăm, dacă credem că moștenitorul de tron în convorbirea sa de azi cu Majestatea Sa a stăruit pentru felul cum dorește el aplanarea crizei din Ungaria. Știrea aceasta va surprinde neplăcut cercurile politice ungurești, cu atît mai mult, cu cît se știe, că archiducele are un punct de vedere special cu privire la aplanarea crizei, pe care îl va fi și motivat azi împăratului.*

Kossuth la Viena.

Kossuth, a plecat azi la orele 5 la Viena, ca să se înființeze mâine în audiență. Kossuthiștii leagă mari nădejdi de audiența aceasta. El speră că Kossuth se va înapoia dela Viena ca ministru președinte. Partidele 67-iste nu privesc însă cu acelaș optimism audiența de mâine și o consideră ca avînd numai caracter informativ. Părerea ce s'a manifestat azi în clubul liberal e că criza se va mai trăgăna încă săptămîni de zile.

Poporali supărați pe Justh.

Partidul poporal se pregătește pentru ședința din 5 Octombrie la o manifestație contra lui Justh. Un membru al partidului va cere ca și Justh să demisioneze din postul său de președinte al camerei, după ce vicepreședinții camerei au demisionat deja. Antipatia poporalilor împotriva lui Justh datează dela vorbirea acestuia dela Torna, cînd a zis, că nu-și poate închipui o Ungarie unitară cît timp nu se vor prăbuși pereții de despărțire ai confesionalismului și cît timp firma confesională va adăposti năzuințele după putere ale multor politicieni din această țară.

Economie.

Culesul. In Paulș culesul se va ține anul acesta în 4 a lunel Octombrie.

Piața de bucate din Arad.

1 Octombrie 1909.

Caracterul tomatic al timpului se pronunță tot mai mult, deși se menține frumos.

Lucrările agricole înaintează necontenit.

Tendința pieții de bucate e statornică și prețurile se mențin.

S'a vîndut azi:

grâu 800 mm.	14.—14.30
orz 100 mm.	6.80—6.90
ovăs 200 mm.	6.80—7.—
secară 100 mm.	9.—9.10
porumb strujîtr 200 mm. din acest an	6.50—60
poumb nestrujîtr mm.	4.50—80

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 klg.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 1 Octombrie 1909.

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul Grîu nou

De Tisa — — — — —	28 K. 35—28 K. 70 fil.
Din comitatul Albei — — —	28 » 15—28 » 60 »
De Pesta — — — — —	28 » 45—28 » 80 »
Secară de calitate I. — — —	19 » 50—19 » 65 »
Secară de calitate mijlocie	19 » 30—19 » 50 »
Orzul de nutreț, calitate I.	15 » 20—15 » 60 »
Ovăs de calitate I. — — —	15 » 50—15 » 80 »
Ovăs de calitate a II. — — —	15 » —15 » 40 »
Cucuruz — — — — —	15 » 50—15 » 70 »
Bănățnesc — — — — —	28 » 55—28 » 95 »
De Bacica — — — — —	28 » 55—28 » 95 »

BIBLIOGRAFII.

O *ciudată >carte citire<* este aceia care a apărut compusă de d. Nicolae Sulică pe care-l credeam altfel bun romîn și este destinată pentru elevii clasei III primare. Cartea cuprinde un număr de ilustrații reușite, dar sub aceste vederi de orașe sunt nume ca Brassó, Budapest, Zággráb, Kolozsvár, Déva, într'un cuvînt toate ungurești, fără a adauga nici măcar în paranteză numele româneș. In schimb găsim o frumoasă ilustrație reprezentînd pe eroul nostru național — Árpád, pe un cal alb, mîndru cu o peană în coif — cum e mai românește și mai bine să se întipărească în amintirea băeților. Știm că guvernul unguresc pune anume condiții pentru aprobarea cărților didactice, dar poate fi oare o condiție ca numele de localități românești să se isgonească cu totul din cărțile românești? Și dacă ea se impune chiar, se poate admite ca să se găsească cineva care să împlinească condiția asta. O grevă a autorilor de cărți didactice nu s'ar putea face?

A apărut: «Noua revistă română de sub direcțiunea dlui C. Radulescu Motru, cu următorul sumar: Noutăți: Partidul romînilor «moderați» din Ungaria. — Revista revistelor. Chestiuni actuale: I. L. Caragiale. Scrisoare asupra teatrului Național. Dr. I. Simionescu. Congresele didactice. Politică: C. Rădulescu Motru. Comunicatul ministerului de culte și instrucție publică. Științe sociale: Dr. I. Duscian. Inpotriva intelectualilor. Teatru. Eugen Porn. Comparia dramatică Davila: Stane de piatră de H. Sudermann. Note și discuțiuni: N. Ștefănescu Iacint. România față cu împrejurările externe actuale. Redacția și administrația: București B dul Ferdinand nr. 55. Abonamentul pe un an, 10 lei 25 bani exemplarul număr de probă la cerere.

»**Votul universal.** Reforma electorală, — prin care este a se introduce un nou sistem a dreptului de alegător la alegerea deputaților dietali — nu se mai poate evita, nici amîna. Chestia este pusă la ordinea zilei. Ca să nu stăm în mare parte desorientați în fata situației de azi politice în ce privește reforma electorală, am cugetat a face un serviciu — deși neînsemnat — neamului meu, prelucrînd sistematic chestia votului universal în legătură cu istorisirea scurtă a trecutului dreptului de vot atît din punctul de vedere general al acestui stat, cît și din punctul de vedere al programul lui național românesc, făcînd totodată critica proiectului alcătuit de ministrul de interne Andrassy referitor la dreptul de alegător. Opu întitulat: «Votul universal» este sub tipar, va apărea în decursul lunei curente și se poate comanda dela subscrișul, precum și dela toate librăriile românești cu prețul de 1 cor. + 10 fil. porto. Dela subscrișul au mai apărut: »Dreptul de alegător la alegerea deputaților dietali«. Blaj 1905. Prețul 50 fil. + 10 fil. porto; și »Dreptul de alegător comunal. Organizația reprezentanței comunale. Alegerea artistiei comunale«. Diciosănmărtin, 1909. Prețul 80 fil. + 10 fil. porto. Cu toată stima: Dr. Romul Boila, avocat.

Redactor responsabil Iuliu Giurgiu.

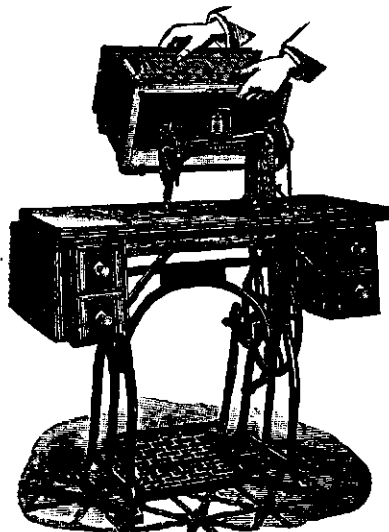
»Tribuna« Institut tipografic, Nichin și cons.

A N U N T.

**Un candidat de avocat
cu praxă**

afă aplicare imediată în cancelaria advocatului **Dr. Octavian Pavelea** în **Beclean** (Bethlen) comit. Solnoc Dobâca.

Cea mai veche prăvălie de mașini de cusut și biciclete din Ungaria-de-sud.

Distins în Timișoara la anul 1891 cu marea medalie de argint.

Fondat la 1880.

Reinhold ZOLLER
măiestru mecanic
FEHÉRTEPLOM
Schillergasse 8.
lângă „Burg“.

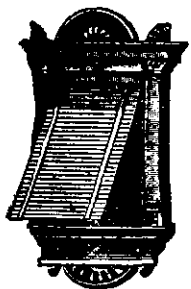
Își recomandă on. public din loc și provincie marelui său atelier mecanic unde se repară tot felul de mașini de cusut și biciclete. Ține în depozit tot felul de gramofone și plăci.

Ține în depozit cele mai bune biciclete noi, mașini de cusut și obiecte de casă și industrie, așa d. e. părți singuratiche de mașini și biciclete.

Prețuri moderate Serviciu prompt.

Fabrică aranj. cu instalație electrică.

B. Skrbic
Zagreb

— Ilica Nr. 40 —

recomandă renumitele sale rolete de scândurițe, de lemn și graduate și rolete de fier pentru uși la prăvălii e. c., rugând a da mai multă atenție acestor firme solide.

Catalog de prețuri și prospecte se trimit gratis.

Alexandru Văleanu

magazin de mănuși, de bandaje și de pantofărie ortopedică.
Sighetul-Maramurășului.

(Mărmaros - szigat).
Plaza principală (Főter).

Beșici de gumă americane, beșici de pește — franțuzești. —

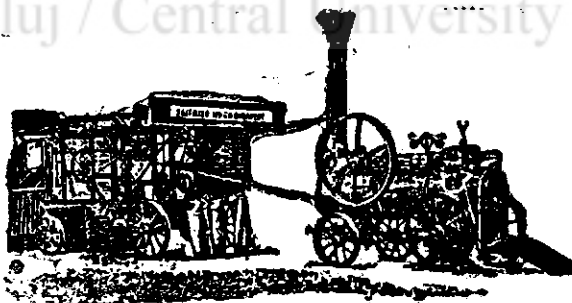
Prezervative femeiești, Ciocărași de gumă, suspenzoare, bandaje, mănuși, bandaje „Diana“, — irigatoare. —

Execut după comandă medicală, ghetă ortopedice pentru picioare ori-cât de bolnave și dure — roase. —

DEBRECZENI LAJOS

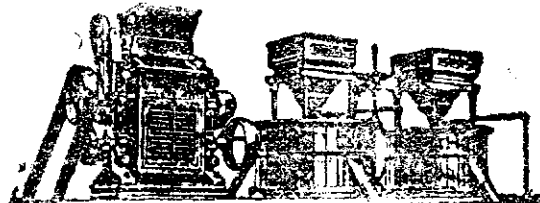
reparator de mașini
Oradea-mare — Nagyvárad
— Kolozsvári ut 29/43. —

Primește repararea tehnică a orice soi de mașini economice, motoare mănate cu aburi, gaz, petrol, benzin, oleu brut, motoare absorbitoare de gaz, precum și aranjamentul de mori cu prețuri ieftine și pe lângă condițiuni de plătere favorabile.

Martin Droszt

lemnărie de mori și edificii.
Biserica-Albă, (Fehértemplom) str. Petöfi nr. 63

Se recomandă pentru lucrări de mori și de edificii cari cad în bransa lui, d. e.

Construcție și reconstrucție de mori de apă, aburi și cu motor, mori înalte, semi înalte și plane, mai departe tot felul de montări complete de curățit, mașini de cernut și mașini automate pentru amestecarea făinei etc. se săvârșesc prompt și corespunzător tuturor împrejurărilor.

Se primesc tot felul de mașini usate pentru renovare și reconstrucție. Tot asemenea se primesc lucrări de construcțiuni, aranjarea locuințelor, a prăvăliilor, biurourilor și școlilor cu prețuri favorabile.

La dorință trimite deseneuri de plan și proiect de buget. — — —

Bolezni Károly,

pantofărie pentru bărbați, femei și copii,

Arad, str. Forray

(în casa bisericii gr. ort.)

Ghete gata pentru copii
manufactură proprie.

Am onoare a aviza Onor. public că în pantofăria mea (str. Forray în casa bis. rom.) să pot căpăta ghete pentru copii gata, făcute din cel mai bun material și pe lângă prețuri fixe avantajoase.

Mă angajez mai departe a face la comande, și după măsură orice fel de ghete pentru bărbați, femei și copii, dela cele mai simple până la cele mai fine și moderne, din material bun, execuție frumoasă și pe lângă cele mai avantajoase prețuri posibile.

Pregătesc repede și punctual tot felul de căpături și tălpălituri.

Este foarte importantă

pentru bolnavi și reconvalescenți folosirea excelentului întăritor de mușchi și oase

pesmetul nutritiv Tropon
(Tropon Nähr-Zwieback)

pregătit din albuș de ou. —

— Se află de vânzare la: —

FRIEDRICH SCHIEB
Sibiu — Nagyszeben
— Elisabethgasse Nr. 12. —

E o noutate de senzație

pentru menagere!

Măngălăul meu patentat

care face revoluție în menagi și devine indispensabil în orice casă. Inmanuarea lui e simplă și ușoară, încât îl poate inmanua fără oboseală și o fetiță de 14 ani.

Măngălăul meu nu rupe rufe, se — lucrează cu el curat și frumos. —

Il expediază inventatorul

KELEMEN MÁRTON
strungar artistic

— Györ, Andrassy-ut 24. —

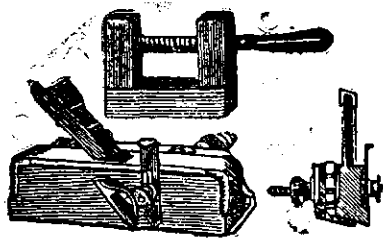
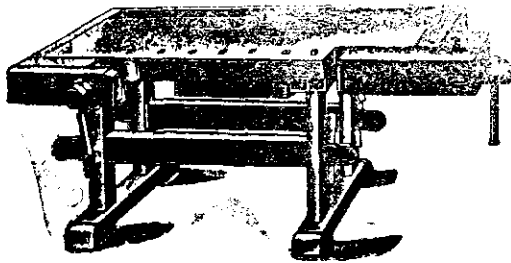
Catalog gratuit și porto-franco.

VENZEL GYÖRGY,

fabrică de lemnării în
Zeiden — (Feketehalom).

Unealta bună e jumătate lucru!

Se fabrică lavițe pentru giluit, din cel mai bun material de lemn și l-ma de fier, mai departe cele mai bune roabe pentru săpători și căratul petrișului, pe lângă garanție, fiecare bucată să vinde cu cel mai moderat preț.

Cei cari cer cu provocare la ziarul »Tribuna« primesc Catalogul de prețuri gratuit și porto franco.

Comandele din provincie se efectuează prompt și conștiințios.

Cel dintâlu atelier de pietri monumentale aranjat cu putere electrică.

GERSTENBREIN TAMÁS és TÁRSA măiestru de monumente și pietri de cimitir — Fabricație proprie din marmoră, granit, labrador etc.

Din pietri de mormânt magazina se află în
Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Cancelaria și magazinul central:
Kolozsvár, Dézsma-u. 21.

Telefon 662.
Filiale: Nagyvárad, Nagyszombat, Déva și Bápatah.

Decorat cu medalie de Argint la Expoziția Română, București 1906.

Onorat Cler român!

Am onoare a aduce la cunoștința mult onoratului Cler Român că, la cererea mai multor domni preoți, cari din inimă curată doresc sprijinirea meseriașilor români, mi-am provăzut subscrisul, depozitul meu cu tot felul de

• Pălării Preoțești •

pe cari la comandă, le trimet ori și unde pe lângă prețurile cele mai convenabile. In deosebi recomand modelul nou, de pălării de mătase (păroase) făcut de mine după gustul dlui Dr. Miron E. Cristea, care model prinde bine ori-ce față. Cu permisiunea Domniei Sale l-am și numit

„Model Dr. Cristea“.

Este frumos, elegant și de sigur va satisface gustului fiecărui Domn preot acest drăgălaș model.

Tot odată fac cunost Onor. Cler Român, că acest adevăratul „Model Dr. Cristea“ numai la mine se poate procura, căci nici nu le este permis la alte firme al face acest model ci numai mie singur, cumpărând dela alte firme străine aceste pălării va fi numai imitații atât în calitate cât și în format. **Prețul 9 cor. 40 fil.**

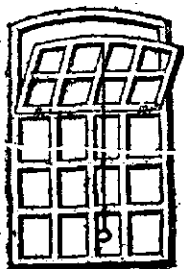
Pălării preoțești linse calitate fină 7 cor. Cutia și porto 1 cor. 20 fil., trimit ori și unde cu rambursă sau primind banii înainte, neconvenindu-i vreunui domn preot, pălăria primită se poate înapoia, și momentan restitui paralele.

Fesuri preoțești pentru iarnă, prețul 5 cor. In speranță că onor. Cler Român va da sprijinul cuvenit unicului pălărier român, și va cumpăra mai bucuos dela firmă română ca dela firme străine, semnez

Cu deosebită stimă:

A. Meșotă,
pălărier român.

Brașov, str. Orfană 3.

GEORG MÜLL & BRUDER,

lăcătar mașinist și de edificii în
ZEIDIN — FEKETEHALOM.
(Lângă Brașov).

Avem un atelier bogat asortat și pe care l-am instalat conform eerițelor moderne și l-am înzestat cu puteri excelente de muncă. Primesc ori-ce fel de construcții aparținătoare acestei branșe, precum: tot-felul de lucrări de edificii, portaluri, schele și gratii de fer, îngrădiri de fer la coridoare, și balcoane, geamlăcuri, uși ferestrii de fier, îngrădiri de fier la morminturi, fintini sărițoare și ori-ce lucrări de fier și de cas-relief. Apoi executăm tot-felul de îngrădiri cu sîrmă, saltele de sîrmă la pat (madrături), și primim spre renovare tot felul de mașinării economice, executate prompt, perfect, estetic și cu prețurile cele mai moderate.

Tot felul de mașinării economice de la noi se pot procura în cele mai avantajoase condițiuni. Comandele din provincie se execută prompt.

Zénithul de gumă

deja după câteva zile s'a dovedit prin mil de scrisori de recunoștință dovedește că

specialitățile (preservative)

pentru dame și domni, inventate sub numele Zénith sunt cele mai de încredere, nu strică sănătatea, ceace oră defectul celor de până acoum.

Prețul: 1 duzină de Zénith pentru domni 8 cor., 1 bucată Zénith pentru dame 7 cor.

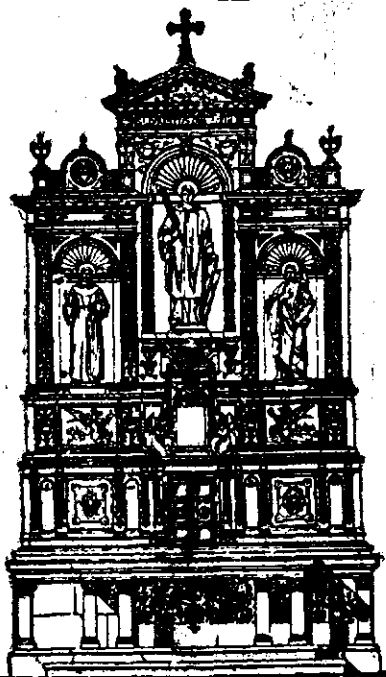
La comandă vă rugăm să fiți atenți la numele Zénith, căci numai stucul e veritabil, dacă e provăzut cu marca Zénith. — Se trimite în străinătate și în țară pe lângă cea mai mare discreție, recom. și cu rambursă.

Agentura principală în Ungaria:

DEUTSCH IZIDOR

magazin de instrumente medicale și pentru îngrijirea bolnavilor.

Szabadka, Kossuth-u.

Cel mai mare institut de industrie artistică bis. din Ungaria.

Lewisch Robert

sculptor și arhitect de altare

Szombathely.

Face tot felul de mobilier de biserică, așa ca:

Iconostase și altare — statui de piatră și lemn — amvoane și scaune de spovedanie — sicriul Domnului, grotă Mariel de Lourd — cristelnițe, icoane de stațiune — sculptură în relief sau pictură — străni — pictură de biserică și altare.

Remodează în stil altare vechi, amvoane și statui, aurește și marmorează. Preț-curent, proiect de budget și planuri gratis. Dacă sunt chemat pentru examinarea lucrului, mă duc ori-unde pe cheltuiala mea proprie.